

ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ

ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Науковий журнал

Випуск 42

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

Головний редактор:

Терешкінас Артурас – доктор соціальних наук, професор, професор кафедри соціології Університету імені Вітовта Великого (Каунас, Литовська Республіка)

Члени редакційної колегії:

Байша Кіра Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Херсонського національного технічного університету

Благуна Наталія Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки початкової освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Богуш Людмила Андріївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри менеджменту Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука

Бочелюк Віталій Йосипович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри Запорізького національного технічного університету

Галацін Катерина Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови технічного спрямування № 2 Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Козяр Микола Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичної механіки, інженерної графіки та машинознавства Національного університету водного господарства та природокористування

Кочарян Артур Борисович – кандидат педагогічних наук, доцент, радник Міністра освіти і науки України

Кузьменко Ольга Степанівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізико-математичних дисциплін Льотної академії Національного авіаційного університету, старший науковий співробітник Національного центру «Мала академія наук України»

Невмержицька Олена Василівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Пермінова Владислава Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування Чернігівського національного технологічного університету

Пушкарьова Тамара Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, начальник відділу проектного управління ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, член-кореспондент НАПН України

Шапошникова Ірина Василівна – доктор соціологічних наук, професор, декан соціально-психологічного факультету Херсонського державного університету

Алісаускіене Мілда – доктор соціальних наук, професор, завідувач кафедри соціології Університету імені Вітовта Великого (Каунас, Литовська Республіка)

Гражісене Віталія – доктор педагогічних наук, завідувач відділу якості освіти Вільнюської академії мистецтв (Вільнюс, Литовська Республіка)

Конрад Яновський – PhD, ректор Економіко-гуманітарного університету у Варшаві (Варшава, Республіка Польща)

Електронна сторінка видання – www.innovpedagogy.od.ua

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Причорноморського науково-дослідного інституту
економіки та інновацій (протокол № 12 від 27.12.2021 року)

**Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)
у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта,
013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта, 015 – Професійна освіта
(за спеціальностями), 016 – Спеціальна освіта)
відповідно до Наказу МОН України від 14.05.2020 № 627 (додаток 2)**

**Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)**

Науковий журнал «Інноваційна педагогіка» зареєстровано Міністерством юстиції України
(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія KB № 22897-12797P від 02.08.2017 року)

Міжнародний цифровий ідентифікатор журналу: <https://doi.org/10.32843/2663-6085>

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Гудовсек О.А. ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ НАРОДНОЇ ПЕДАГОГІКИ.....	9
Зайченко Н.І. ОРГАНІЗАЦІЙНІ УМОВИ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ «СОЦІАЛЬНИХ ВІЗИТЕРІВ» У ЧИЛІ В 1920-Х РОКАХ.....	14
Корнієнко Є.Г., Гордєєва О.В., Корнієнко В.І. ПРОБЛЕМА ПЕРЕДОЗУВАННЯ ІНФОРМАЦІЄЮ ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ.....	19
Паненкова Ю.В. ПСИХОДИДАКТИЧНИЙ ПІДХІД ДО СТВОРЕННЯ РОЗВИВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ.....	24
Rahimova Manzila Agarahim PRINCIPLES OF OUT-OF-CLASS AND OUT-OF-SCHOOL EDUCATIONAL WORK IN THE MORAL EDUCATION OF YOUNG SCHOOLCHILDREN.....	29
Строченко Н.І., Пилипенко Н.М. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	34

РОЗДІЛ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ (З ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ)

Бардус І.О., Заволока Є.Е. ГОТОВНІСТЬ ДО КОЛЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАКАЛАВРА З ІНЖЕНЕРІЇ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	42
Бондарчук О.Ю., Семенюк Т.П. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....	46
Григор'єва Т.Ю., Кирдан Т.В. ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА МАТЕРІАЛІ ГАЗЕТНИХ СТАТЕЙ.....	50
Задорожна Т.П. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ АВТОНОМНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	56
Заярна І.С. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПОДКАСТ-ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК У СТУДЕНТІВ-ПРАВНИКІВ.....	60
Іваніга О.В. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	64
Isliamova K.S. HISTORICAL ASPECTS AND MODERN PERSPECTIVES OF METHODOLOGY OF ENGLISH LANGUAGE TEACHING.....	68
Конотоп О.С. ВАЖЛИВІСТЬ ОВОЛОДІННЯ АНГЛОМОВНОЮ НАВЧАЛЬНО-СТРАТЕГІЧНОЮ КОМПЕТЕНТНІСТЮ В ПИСЬМІ МАЙБУТНІМИ ВЧИТЕЛЯМИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	75
Марушко Л.П., Анічкіна О.В. СТАН СФОРМОВАНОСТІ ПРАКТИЧНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК ПРОВЕДЕННЯ ХІМІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН.....	79
Мірошніченко О.С. СЛОВОТВІРНИЙ КОМПОНЕНТ У МОВНОМУ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО ПРОФІЛЮ.....	84

Паршукова Л.М., Паршуков С.В.

МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОГРАФІКИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЗА СТАНДАРТАМИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ..... 89

Сластьон В.М., Горобець В.П.

ОСОБЛИВОСТІ КОНЦЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ХОРУ
ІМЕНІ СТАНІСЛАВА ПАВЛЮЧЕНКА..... 94

Тарчинська Ю.Г.

МУЗИЧНО-ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА В КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМИ СТИЛЮ..... 98

РОЗДІЛ 3. КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Дробот О.А., Замша А.В.

СТРАТЕГІЇ ОСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ
НАЦІОНАЛЬНИХ ЖЕСТОВИХ МОВ..... 103

Лященко В.М.

СИСТЕМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІВ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
З ПИТАНЬ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ Й НАВЧАННЯ УЧНІВ
З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ..... 108

Тубичко Ю.О.

ШЛЯХИ ЗБАГАЧЕННЯ ЛЕКСИКИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ..... 112

РОЗДІЛ 4. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Балануца О.О.

ФОРМУВАННЯ РЕФЛЕКСИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНЬОГО ДИПЛОМАТА У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ..... 117

Бигар Г.П.

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ВИХОВАННІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ..... 121

Буцяк В.І., Турко Н.Є.

ІННОВАЦІЙНІСТЬ ЯК ВИМОГА СУЧАСНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ (З ДОСВІДУ РОБОТИ
ВИКЛАДАЧІВ ІНСТИТУТУ МИСТЕЦТВ (МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА)
РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ)..... 126

Вербицька Х.І., Кузьо Л.І.

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ПРАВООХОРОНЦІВ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕТОДУ ТЕМАТИЧНИХ ОНЛАЙН-ДЕБАТІВ..... 130

Глух Н.І.

ФОРМУВАННЯ АКМЕОЛОГІЧНОГО ПРОСТОРУ ЗАСОБАМИ КВЕСТ-ТЕХНОЛОГІЙ
ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ..... 135

Дерека К.О., Квятковська А.О.

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ..... 141

Дияк В.В.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРИКОРДОННИКІВ
У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ..... 146

Запольська Ю.А., Слабко В.М.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ
У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ..... 150

Цянь Кай

ФОРМУВАННЯ ГУМАНІСТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ
ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 156

Лисюк С.Р. ПРОБЛЕМА НАБУТТЯ МЕТОДИЧНИХ КОМПОНЕНТІВ ЗДОБУВАЧАМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ГАЛУЗІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ.....	160
Назар Я.В., Суворов В.О. ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЕСТРАДНО-ДЖАЗОВОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА ЗАНЯТТЯХ З БАЯНА-АКОРДЕОНА.....	164
Присяна Д.І. НАУКОМЕТРИЧНА СКЛАДОВА В РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	168
Соломаха А.В., Лобода О.В. ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ЯК ІНСТРУМЕНТУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	173
Степанюк І.В., Дудай М.І., Бовканюк П.О. РОЛЬ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА-БАЯНІСТА (АКОРДЕОНІСТА) НА ЗАНЯТТІ З НАРОДНОГО ТАНЦЮ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	178
Тернопільська В.І. ФОРМУВАННЯ ЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ПОЗААУДИТОРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	183
Хіміч В.Л., Демченко Н.В. АНАЛІЗ ДЕФІНІЦІЙ ПОНЯТЬ «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА» ТА «ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я» В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	187
РОЗДІЛ 5. СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА	
Прожога І.В., Гайтан Ю.Є., Краснюк Н.О., Никитчук К.С., Перкова О.О. РОЗВИТОК ЕМПАТІЇ ЯК ЧИННИК СПІВПЕРЕЖИВАННЯ У МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	191
РОЗДІЛ 6. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ	
Бачинська І.А. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО АУДИТУ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	199
Горіховський М.В., Оганесян В.С., Гаймер С.А., Юрков С.І., Олійник Л.В. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ ПІД ЧАС КАРАНТИННИХ ЗАХОДІВ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ПАНДЕМІЄЮ COVID-19.....	204
Чорнойван Г.П. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДОСЛІДНИКІВ У КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОСТІР.....	208
РОЗДІЛ 7. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ	
Бровко К.А. ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	213
Яремчук Я.Л. ГРА НА СЛУХ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ІМПРОВІЗАЦІЇ У МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ БАЯНА – АКОРДЕОНА.....	218
РОЗДІЛ 8. ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ	
Атаманчук В.П., Атаманчук П.С. STEM-ІНТЕГРАЦІЙНІ ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ІНДИВІДА.....	223
НОВИЙ ВИД НАУКОВИХ ПОСЛУГ.....	230

СИСТЕМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІВ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ З ПИТАНЬ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ Й НАВЧАННЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

SYSTEM OF TEACHERS' QUALIFICATION DEVELOPMENT IN THE SPHERE OF INCLUSIVE EDUCATION AND TEACHING STUDENTS WITH SPECIAL EDUCATION IN KHARKIV REGION

У статті описано систему підвищення кваліфікації педагогів Харківської області з питань інклюзивної освіти й навчання учнів з особливими освітніми потребами, створену в Харківській академії неперервної освіти.

Основними напрямками підвищення кваліфікації педагогів визначено: розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій); окреслення шляхів формування в учнів необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності ключових компетентностей, визначених статтею 12 Закону України «Про освіту», зокрема: мовленнєвої, цифрової, комунікаційної, інклюзивної, емоційно-етичної, також громадянських та соціальних компетентностей, пов'язаних з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; уточнення знань про психолого-фізіологічні особливості здобувачів освіти певного віку; особливості інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами; удосконалення та розвиток навичок педагогів із використання інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій в освітньому процесі, включаючи електронне навчання, інформаційну та кібернетичну безпеку.

Складовими частинами системи підвищення кваліфікації педагогів Харківської області з питань інклюзивної освіти й навчання учнів з особливими освітніми потребами, створеної в Харківській академії неперервної освіти, є комплексні освітні програми підвищення кваліфікації (розраховані на 150 годин і включають освітні програми курсів підвищення кваліфікації (60 годин), короткотривалих курсів і фахових спецкурсів (30 годин) та тематичних спецкурсів (15 годин).

Ключові слова: підвищення кваліфікації, інклюзивна освіта, навчання дітей з особливими освітніми потребами, освітня програма, короткотривалі курси підвищення кваліфікації, тематичні спецкурси.

The article describes the system of teachers' of Kharkiv region professional development on inclusive education and teaching students with special educational needs, created in Kharkiv Academy of Postgraduate Education.

The main areas of teachers' professional development for the following years are: development of professional competencies (knowledge of the subject, professional methods, technologies); outlining the ways of forming in students the key competencies necessary for every modern person for successful life, defined by part one of Article 12 of the Law of Ukraine "On Education", in particular: speech, digital, communication, inclusive, emotional and ethical, as well as civic and social competencies related to the ideas of democracy, justice, equality, human rights, well-being and healthy lifestyles, with awareness of equal rights and opportunities; clarification of knowledge about the psychological and physiological characteristics of students of a certain age; features (specifics) of inclusive education, providing additional support in the educational process of children with special educational needs; improving and developing teachers' skills in the use of information and communication and digital technologies in the educational process, including e-learning, information and cyber security.

Components of the in-service training system for teachers of Kharkiv region on inclusive education and teaching students with special educational needs, created at the Kharkiv Academy of Continuing Education, are comprehensive in-service training programs designed for 150 hours and include: in-service training programs (60 hours), short-term courses and professional special courses (30 hours) and thematic special courses (15 hours), advanced training courses in the educational program, short-term advanced training courses, thematic special courses.

Key words: professional development, inclusive education, teaching children with special educational needs, educational program, short-term refresher courses, thematic special courses.

УДК 378.046-021.68: [37.04: 316.61]
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/42.21>

Лященко В.М.,
завідувач Ресурсного центру
з підтримки інклюзивної освіти
Комунального вищого навчального
закладу «Харківська академія
неперервної освіти»

Постановка проблеми в загальному вигляді. Орієнтація українського суспільства на європейські стандарти і цінності вимагає відповідних системних змін і у сфері освіти. Інклюзивна освіта як безумовне право кожної дитини на доступну та якісну освіту є не лише ознакою демократичності суспільства, а й міжнародним зобов'язанням країни із часу ратифікації Україною Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю та Факультативного протоколу до неї. У ст. 24 цього документа зазначається, що члени – учасники Конвенції повинні забезпечити інклюзивну освіту на всіх рівнях. Окрім цього,

запровадження якісної освіти й заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх є однією із глобальних цілей сталого розвитку на період до 2030 р.

Інклюзивна освіта, як невід'ємна частина освітньої реформи, базується на Концепції «Нова українська школа», основними принципами якої є дитиноцентризм і педагогіка партнерства. Реалізація основних положень Концепції «Нова українська школа» спонукає педагогів до неперервного навчання, особистісного та професійного зростання, пошуку нового змісту, інноваційних методик та прийомів роботи.

У Законі України «Про повну загальну середню освіту» регламентовано, що загальна кількість академічних годин для підвищення кваліфікації вчителя протягом п'яти років не може бути меншою за 150 годин, з яких не менше 10 відсотків загальної кількості годин обов'язково повинні бути спрямовані на вдосконалення знань, умінь і практичних навичок у частині роботи з учнями з особливими освітніми потребами.

Відповідно до вимог законодавчих документів, у КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» постійно відбувається оновлення змісту, форм і методів підвищення кваліфікації педагогів із метою забезпечення індивідуально-особистісного та професійно-діяльнісного самовдосконалення вчителів, актуалізації їхньої базової освіти, набуття професійного досвіду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що питання підвищення кваліфікації педагогічних працівників, зокрема й в умовах інклюзивного навчання, досліджували Н. Бідюк [1], Т. Бондар [2], В. Введенський [3], О. Гомонюк [4], О. Кучерук (О. Бородіна), Ю. Бойчук [5], З. Ленів [6], І. Луценко [7], І. Макарова [8], А. Місюня [9], Т. П'ятакова [10] й інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Інклюзивна освіта відчуває гостру потребу у кваліфікованих педагогічних кадрах, адже від результатів їхньої діяльності, інтелектуального пошуку і світовідчуття великою мірою залежить доля не тільки інклюзивної освіти, але й освіти загалом. Умови швидкого розвитку інклюзивної освіти вимагають від педагогів високого рівня професійної компетентності, уміння оцінювати власну діяльність, вибудовувати траєкторію розвитку дитини з особливими освітніми потребами.

Мета статті полягає в описі системи підвищення кваліфікації педагогів Харківської області з питань інклюзивної освіти й навчання учнів з особливими освітніми потребами, створеної в Харківській академії неперервної освіти.

Виклад основного матеріалу. Системні зміни освіти, яких потребує впровадження інклюзивного навчання, стають можливими за умови, якщо будуть підготовлені компетентні педагогічні працівники. Тому дуже важливо визначити перспективні шляхи безперервного професійного розвитку та підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Основними напрямками підвищення кваліфікації педагогів визначено: 1) розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій); 2) окреслення шляхів формування в учнів необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності ключових компетентностей, визначених у ст. 12 Закону України «Про освіту», зокрема: мовленневої, цифрової, комунікаційної, інклюзивної,

емоційно-етичної, також громадянських та соціальних компетентностей, пов'язаних з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; 3) уточнення знань про психолого-фізіологічні особливості здобувачів освіти певного віку; особливості інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами; 4) удосконалення та розвиток навичок педагогів із використання інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій в освітньому процесі, включаючи електронне навчання, інформаційну та кібернетичну безпеку.

Структура динамічної моделі системи післядипломної освіти включає три компоненти (курсознавча підготовка, міжкурсознавча підготовка, самоосвіта), кожен із яких передбачає поглиблення рівня сформованості як професійних, так і особистісних якостей педагогів, розвиток мотивації професійного зростання, активізацію самостійної діяльності в напрямі самовдосконалення. Отже, сучасна післядипломна освіта, окрім надання знань, має прищепити здатність самостійно засвоювати знання, опановувати потрібну інформацію та творчо осмислювати її, тобто навчити педагога критично і творчо мислити, на основі здобутих знань використовувати знання у професійній діяльності.

Процес формування цінностей інклюзивної освіти є одним із головних цільових орієнтирів в освітніх програмах підвищення кваліфікації, а це вносить інноваційні зміни в систему роботи закладів післядипломної освіти.

Представимо складові частини системи підвищення кваліфікації педагогів Харківської області з питань інклюзивної освіти й навчання учнів з особливими освітніми потребами, створеної в Харківській академії неперервної освіти.

1. *Комплексні освітні програми підвищення кваліфікації.* Комплексна програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників певної категорії розрахована на 150 годин і включає освітні програми курсів підвищення кваліфікації (60 годин), короткотривалих курсів і фахових спецкурсів (30 годин) і тематичних спецкурсів (15 годин).

Так, розроблено освітні програми основних курсів підвищення кваліфікації на 60 годин із тем «Розвиток професійних компетентностей асистента вчителя», «Розвиток професійних компетентностей практичного психолога ЗЗСО».

Короткотривалі курси підвищення кваліфікації на 30 годин відрізняються від 60-годинних курсів змістом: в освітніх програмах передбачено тільки професійний модуль за певними темами. Наприклад, для асистентів учителів розроблено дві теми: «Технології інклюзивної освіти», «Створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, особливості інклюзивного навчання».

Тематичні спецкурси на 15 годин мають конкретну вузьку тематичну спрямованість, тому педагоги можуть обирати їх відповідно до своїх інтересів і потреб.

Також комплексна програма містить модуль «науково-методична діяльність», за яким педагогам пропонуються різні форми участі в методичній діяльності: семінарах, тренінгах, мобільних творчих групах тощо.

2. *Курси підвищення кваліфікації за освітньою програмою.* Зважаючи на вимоги часу, у Харківській академії неперервної освіти із 2017 р. до програм курсів підвищення кваліфікації всіх категорій педагогічних працівників включено тему «Організація освітнього процесу в інклюзивному класі», у змісті якої висвітлено питання порядку організації інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти, особливостей розвитку, навчання, виховання та супроводу дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти.

У 2020 р. в зазначені освітні програми додатково внесені питання щодо особливостей організації навчання дітей з особливими освітніми потребами (далі – ООП), а саме: умови застосування дистанційної форми навчання для дітей з порушеннями розвитку; співпраця вчителя, асистента вчителя та батьків дитини з ООП в умовах дистанційної освіти.

3. *Короткотривалі курси підвищення кваліфікації.* Освітня програма короткотривалих курсів підвищення кваліфікації з теми «Технології створення корекційно-розвиткових програм», розроблена для педагогів, які надають корекційно-розвиткові послуги (практичних психологів, учителів-логопедів та інших) та спрямована на розширення знань і опанування практичних умінь і навичок щодо психолого-педагогічного діагностування, розроблення індивідуальної програми розвитку учнів з особливими освітніми потребами, застосування індивідуального підходу під час створення корекційно-розвиткових програм, надання корекційно-розвиткових послуг, проведення корекційно-розвиткових занять, здійснення психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх потреб та можливостей, використання інтернет-сервісів у корекційно-розвитковій роботі, що відбувається в дистанційному режимі.

4. *Тематичні спецкурси.* Тематичні спецкурси призначені для розширення та поглиблення знань, умінь і навичок педагогічних працівників із конкретних питань, що є актуальними та відповідають їхнім запитам.

Освітній процес за програмами тематичних спецкурсів «Організація інклюзивної освіти як складник «Нової української школи»» спрямований на: задоволення потреб педагогів закладів освіти

та фахівців інклюзивно-ресурсного центру в отриманні теоретичних знань щодо методологічних основ організації освітнього процесу та психолого-педагогічного супроводу дитини з особливостями психофізичного розвитку в умовах упровадження Концепції «Нова українська школа»; підвищення рівня професійних умінь щодо здійснення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини; встановлення наявності в дитини особливих освітніх потреб; розроблення рекомендацій щодо організації інклюзивного навчання; особливостей співпраці та взаємодії команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП.

З метою допомоги педагогічним працівникам, які починають працювати в інклюзивних закладах освіти, розроблені освітні програми тематичних спецкурсів: «Інклюзивна освіта: перші кроки в роботі з «особливими дітьми»», «Орієнтація на потреби учня в умовах інклюзивної освіти». Навчання за цими освітніми програмами допомагає педагогам правильно вибудувати як власну траєкторію педагогічної діяльності, так і індивідуальну траєкторію розвитку дитини з особливими освітніми потребами. Адже зміст освітніх програм спрямований на вивчення міжнародних і державних законодавчих та нормативних документів із питань інклюзивної освіти й організації інклюзивного навчання; особливостей організації навчання та корекційно-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; особливостей проведення моніторингу реалізації індивідуальної програми розвитку, різних видів наставництва та форм командної підтримки.

Висновки. Отже, вищезазначене свідчить про те, що нині існує нагальна потреба у створенні системи підвищення кваліфікації педагогів із питань інклюзивної освіти й навчання учнів з особливими освітніми потребами. Така система розроблена в Харківській області, у Харківській академії неперервної освіти. Було визначено напрями підвищення кваліфікації педагогів: 1) розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій); 2) окреслення шляхів формування в учнів необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності ключових компетентностей, пов'язаних з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; 3) уточнення знань про психолого-фізіологічні особливості здобувачів освіти певного віку; особливості інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами; 4) удосконалення та розвиток навичок педагогів із використання інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій в освітньому процесі, включаючи електронне навчання, інформаційну та кібернетичну безпеку.

Складовими частинами системи підвищення кваліфікації педагогів Харківської області з питань інклюзивної освіти й навчання учнів з особливими освітніми потребами, створеної в Харківській академії неперервної освіти, є комплексні освітні програми підвищення кваліфікації; курси підвищення кваліфікації за освітньою програмою; короткотривалі курси підвищення кваліфікації; тематичні спецкурси. Уважаємо, що ці взаємопов'язані складові частини повною мірою забезпечать повноцінний процес підвищення кваліфікації педагогів різного фаху з питань інклюзивної освіти й навчання учнів з особливими освітніми потребами.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бідюк Н. Особливості реалізації технології концентрованого навчання у системі освіти дорослих. *Сучасні психолого-педагогічні тенденції розвитку освіти у вищих закладах загальної середньої освіти України* : матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної конференції, м. Хмельницький, 18–19 жовтня 2007 р. Хмельницький : Нац. акад. Держ. прикордон. служби України імені Б. Хмельницького. 2007. С. 6–7.
2. Бондар Т. Формування інклюзивної компетентності в умовах інноваційної парадигми освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 7 (41). С. 153–162.
3. Введенский В. Изменение и оценка качества повышения квалификации учителей в системе дополнительного педагогического образования. *Стандарты и мониторинг в образовании*. 2003. № 4. С. 41–44.
4. Гомонюк О. Особливості формування професійно-педагогічної культури майбутніх соціальних педагогів з позицій компетентнісного підходу. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : збірник наукових праць. Київ ; Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2012. № 33. С. 286–291.
5. Кучерук О., Бойчук Ю. Професійні вимоги до вчителя закладу загальної середньої освіти в умовах інклюзивного навчання. *Постметодика*. 2012. № 2. С. 42–44.
6. Ленів З. Підготовка висококваліфікованих кадрів для забезпечення якісної освіти дітям з порушеннями психофізичного розвитку: інклюзивний аспект. *Рідна школа*. 2014. № 7. С. 16–17.
7. Луценко І. Організаційні та нормативно-правові аспекти діяльності різнопрофільних фахівців в інклюзивному закладі загальної середньої освіти. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2015. № 2 (74). С. 35–44.
8. Макарова И. Повышение квалификации педагогических кадров при переходе общеобразовательных учреждений к работе в условиях инклюзии. *Научно-теоретический журнал Челябинского института переподготовки и повышения квалификации работников образования*. 2013. № 2 (15). С. 18–25.
9. Місюня А. Професійна компетентність учителів як умова ефективності інклюзивної освіти. *Ідеї гуманної педагогіки та сучасна система інклюзивного навчання* : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної конференції, присвяченої 97-річчю від дня народження Василя Сухомлинського, 29–30.09 2015 р. Кіровоград : Ексклюзив-систем, 2015. С. 259–264.
10. П'ятакова Т. Розвиток інклюзивної компетентності вчителя: швейцарський досвід. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2012. № 1 (11). С. 93–98.